

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 annetun lain muuttamisesta ja työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 siten, että maksuvelvollisuuden ulkopuolelle jäisivät tilanteet, joissa työntekijän lomau-

tus johtuu saman työnantajan muiden työntekijöiden vuosilomista. Vastaavasti edellä tarkoitettuja tilanteita koskeva muutos ehdotetaan tehtäväksi myös lomautuspäivärahaa koskeviin säännöksiin.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Valtion menojen kasvun hidastamiseksi työnantajien ja työntekijöiden omavastuusuutta kokoaikaisista lomautuksista työttömyysturvassa lisättiin vuoden 1994 alusta lukien. Lainmuutokset perustuivat hallituksen työmarkkinajärjestöjen väliseen sopimukseen 19.5.1993 liittyen antamaan kannanottoon työttömyysturvalain muutoksista sekä neuvotteluihin työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Työnantajien omavastuusuutta lisättiin otamalla käyttöön ylimääräinen työttömyysvakuutusmaksu lomautustilanteissa. Laki lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 tuli voimaan 1.1.1994 ja on voimassa vuoden 1994 loppuun. Lain mukaan työnantaja on velvollinen maksamaan kaikista lain voimassa olleista alkavista kokoaikaisista lomautuksista ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun vuonna 1994. Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun suuruus on kymmenkertainen peruspäivärahan määrä eli tällä hetkellä 1 160 markkaa lomautettua työntekijää kohden.

Työttömyysturvalakia (602/84) muutettiin

vuoden 1994 alusta lukien väliaikaisesti siten, että kokoaikaisesti lomautetulle työntekijälle, joka on oikeutettu ansioon suhteutettuun päivärahaan, maksetaan ansiopäivärahaa vasta sen jälkeen, kun hän on saanut yhteensä 15 päivän ajalta lomautuspäivärahaa. Lomautuspäiväraha on 70 % henkilön ansioon suhteutusta päivärahasta, kuitenkin vähintään täyden peruspäivärahan suuruinen lisättynä mahdollisilla lapsikorotuksilla. Myös tämä lainmuutos on voimassa vuoden 1994 loppuun.

Velvollisuus ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen koskee kaikkia työnantajia. Laissa ei myöskään ole maksuvelvollisuutta koskevia rajoituksia lomautuksen syyn perusteella.

Eri aloilla, muun muassa teollisuudessa, on yleisesti yrityksiä, jotka keskeyttävät toimintansa henkilöstön kesäloman johdosta. Yleinen käytäntö on ollut, että työpaikalle otetut harjoittelijat on lomautettu muiden työntekijöiden vuosiloman ajaksi. Sama on koskenut myös muita vakituiseen työsuhteeseen otettuja henkilöitä, joille ei ole kertynyt työ- tai palvelusuhteesta täyttä vuosilomaoikeutta. Velvollisuus ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen myös näissä tilanteissa on johta-

nut toistuvien määräaikaisten työsopimusten käyttämiseen, koska työnantajat saattavat tehdä näissä tapauksissa yhden määräaikaisen työsopimuksen ennen lomaa olevaksi ajaksi ja toisen määräaikaisen sopimuksen sen jälkeiseksi ajaksi.

Edellä todetun perusteella ehdotetaan, että velvollisuutta maksaa ylimääräistä työttömyysvakuutusmaksua rajoitettaisiin niin sanottujen vuosilomalomautusten osalta. Jos henkilölle ei ole kertynyt täyttä vuosilomaoikeutta ja hän on saman työnantajan muiden työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien vuoksi estynyt suorittamasta työtään, ei tästä syystä tapahtuvasta edellä mainitulle vuosiloma-ajalle kohdistuvasta lomautuksesta olisi maksettava ylimääräistä työttömyysvakuutusmaksua. Käytännössä tämä tilanne tulee kysymykseen silloin, kun kysymyksessä olevan yrityksen tuotannollinen toiminta keskeytetään vuosilomien ajaksi.

Velvollisuus ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen ja oikeus lomautuspäivärahaan noudattavat samoja määräytymisperusteita muun muassa tulkittaessa, onko kysymyksessä lain tarkoittama kokoaikainen lomautus, joka on alkanut lain voimassa ollessa. Yhdenmukaisesti ylimääräistä työttömyysvakuutusmaksua koskevien muutosten kanssa ehdotetaan, että työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 16 a §:n lomautuspäivärahaa koskevia säännöksiä ei sovellettaisi sellaisiin lomautuksiin, joissa henkilön lomautus johtuu edellä todetuista tavoin saman työnantajan muiden työntekijöiden vuosilomista.

Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun suuruus on lain 3 §:ssä sidottu työttömyysturvalain 22 §:n 1 momentin mukaiseen peruspäivärahan määrään. Työttömyysturvalain 25 §:n mukaan lain markkamääriä on tarkistettava asetuksella, jos maan yleinen palkkataso olennaisesti muuttuu. Jos peruspäivärahan määrää tarkistettaisiin kesken vuotta aiheuttaisi se ilman eri toimenpiteitä myös ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun korotuksen. Maksun

korotus kesken vuotta saisi aikaan kuitenkin hallinnollisia ongelmia ja lisätyötä, joka ei olisi suhteessa maksun korotuksesta saatavaan tuotoon. Tämän vuoksi ehdotetaan, ettei peruspäivärahaan mahdollisesti tuleva korotus ylimääräistä työttömyysvakuutusmaksua koskevan lain ollessa voimassa vaikuttaisi ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun suuruuteen, vaan maksuna perittäisiin 1 160 markkaa lomautettua työntekijää kohden lain voimassaoloajan.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun tuoton on arvioitu olevan 120 miljoonaa markkaa vuonna 1994. Maksun tuotto on ohjattu Työttömyyskassojen keskuskassalle käytettäväksi ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan rahoitukseen. Maksun tuottoarviossa on oletettu toimenpiteen vaikuttavan myös lomautuksia vähentävästi. Ehdotettu muutos vähentää jonkin verran maksusta saatavaa tuottoa. Lomautuspäivärahaa koskeva muutos puolestaan lisäisi jonkin verran ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan menoja. Toisaalta määräaikaisten työsopimusten käytön vähentyminen pienentää kokonaan työttömille maksettavia päivärahamenoja. Työttömyysturvamenoihin kokonaisuutena arvioiden ei ehdotetuilla muutoksilla ole mainittavaa vaikutusta.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994 ja olemaan voimassa vuoden 1994 loppuun. Lakeja sovellettaisiin lomautuksiin, jotka ovat alkaneet 1 päivänä kesäkuuta 1994 tai sen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

**lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta
vuonna 1994 annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1993 lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 annetun lain (1539/93) 3 § sekä

lisätään 1 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

1 §

Velvollisuutta ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen ei kuitenkaan ole, jos henkilön lomautus on johtunut työnantajan tuotantotoiminnan keskeytyksestä saman työnantajan muiden työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien ajaksi.

3 §

Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun suuruus on 1 160 markkaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1994. Lain 1 §:n 2 momenttia sovelletaan, jos lomautus on alkanut 1 päivänä kesäkuuta 1994 tai sen jälkeen.

2.

Laki

työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1538/93) 16 a §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

16 a §

Oikeus lomautuspäivärahaan

työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien ajaksi.

Mitä 1 momentissa säädetään ei kuitenkaan sovelleta lomautukseen, jos henkilön lomautus on johtunut työnantajan tuotantotoiminnan keskeytyksestä saman työnantajan muiden

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1994. Lakia sovelletaan, jos lomautus on alkanut 1 päivänä kesäkuuta 1994 tai sen jälkeen.

Helsingissä 3 päivänä kesäkuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

1.

Laki**lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta
vuonna 1994 annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1993 lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 annetun lain (1539/93) 3 § sekä

lisätään 1 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Velvollisuutta ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen ei kuitenkaan ole, jos henkilön lomautus on johtunut työnantajan tuotantotoiminnan keskeytyksestä saman työnantajan muiden työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien ajaksi.

3 §

Ylimääräinen työttömyysvakuutusmaksu on työttömyysturvalain 22 §:n 1 momentin mukaisen peruspäivärahan kymmenkertainen määrä.

3 §

Ylimääräisen työttömyysvakuutusmaksun suuruus on 1 160 markkaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1994. Lain 1 §:n 2 momenttia sovelletaan, jos lomautus on alkanut 1 päivänä kesäkuuta 1994 tai sen jälkeen.

2.

Laki**työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1538/93) 16 a §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

16 a §

Oikeus lomautuspäivärahaan

Mitä 1 momentissa säädetään ei kuitenkaan sovelleta lomautukseen, jos henkilön lomautus on johtunut työnantajan tuotantotoiminnan keskeytyksestä saman työnantajan muiden työntekijöiden yhtäaikaisten vuosilomien ajaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1994. Lakia sovelletaan, jos lomautus on alkanut 1 päivänä kesäkuuta 1994 tai sen jälkeen.
